
Svenskt
Vatten

M152

Meddelande
version 2.0
mars
2023

Vägledning vid
framtagande av
vattentjänstplan –
komplettering av
VA-plan

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten AB

POSTADRESS BOX 14057, 167 14 Bromma

BESÖKSADRESS Gustavslundsvägen 12, 167 51 Bromma

TELEFON 08-506 002 00

E-MAIL svensktvatten@svensktvatten.se

www.svensktvatten.se

Förord

Vid årsskiftet 2022/2023 inträder de ändringar i lagen om allmänna vattentjänster (LAV) som riksdagen beslutat om. En av dessa ändringar är att kommunerna ska ha en aktuell vattentjänstplan vilket ska tillämpas efter den 31 december 2023. Vattentjänstplanen ska dessförinnan samrådats och beslutas i kommunfullmäktige.

Såväl utredning som proposition för ändringen av LAV redogör för att det finns behov av vägledande material. Ingen myndighet ännu har fått i uppdrag att ta fram en sådan vägledning. För att ge kommunerna stöd i sitt arbete och förhoppningsvis underlätta processen att ta fram vattentjänstplaner under 2023, har Svenskt Vatten tagit fram denna kortfattade vägledning. Dokumentet ska dock inte ses som en slutlig vägledning. Det korta tidsperspektivet har medfört att innehållet inte kunnat remissas bland medlemmar eller myndigheter i tillräcklig omfattning. Svenskt Vatten har därför för avsikt att samla in kommunernas erfarenheter och använda dessa som inspel vid myndigheternas arbete med framtagande av en mer ingående vägledning.

Arbetet har bedrivits under hösten 2022 och letts av Krister Törneke, Tyréns AB, på uppdrag av Erik Karlsson, Svenskt Vatten. Projektet har även haft en referensgrupp bestående av medlemmar från Mitt Sverige Vatten , Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp samt Nacka Vatten och Avfall. Under den senare delen av processen har även Havs- och Vattenmyndigheten ingått. Arbetet presenterades vid VA juridiskt forum den 24 november.

Erik Karlsson, Svenskt Vatten

Innehåll

Förord	2
1 Bakgrund	4
2 Vattentjänstplan och annan kommunal planering	5
2.1 Översiktsplan	5
2.2 Kommunal VA-planering	5
3 Arbetsprocess.....	7
Steg 1: Uppstart.....	8
Steg 2: Uppdatering och komplettering.....	8
Steg 3: Samråd och bedömning av betydande miljöpåverkan	8
Steg 4: Utställning och slutförande	8
Steg 5: Antagande och efterarbete.....	8
4 Vattentjänstplanens innehåll	9
Långsiktig planering.....	9
Ökad belastning på grund av skyfall.....	9
Ändrad behovsbedömning i 6 § LAV.....	10
Tillkännagivande.....	11
5 Kort checklista	12
Bilaga	14

---

1 Bakgrund

Enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för perioden 2022–2027 ska kommunerna utveckla VA-planer som inkluderar dagvattenhantering. Den nya formuleringen av åtgärden återges i bilaga. I arbetet med VA-planer har många kommuner följt Havs- och Vattenmyndighetens Vägledning för kommunal VA-planering, rapport 2014:1.

Riksdagen beslutade 2022-06-22 om ändringar i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Lagändringarna återfinns i form av nya och ändrade bestämmelser i och i anslutning till 6 §. Den nya lydelsen av 6 § samt tillkommande 6a-6d § återges i bilaga.

Lagändringarna innebär i korthet följande:

- När kommunen bedömer behovet av en allmän VA-anläggning ska hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet genom en godtagbar enskild anläggning för det aktuella området
- Det ska finnas en aktuell vattentjänstplan för varje kommun. Den ska visa
  - hur kommunen långsiktigt planerar för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster
  - vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall
- Kommunen ska samråda med berörda fastighetsägare och myndigheter och ställa ut förslaget till granskning innan den antar eller ändrar en vattentjänstplan och ta hänsyn till de synpunkter som framkommer vid samrådet och granskningen.

I detta dokument återfinns en kort vägledning om hur kommunernas VA-planer kan utvecklas så att de även uppfyller kriterierna för en vattentjänstplan. Den kan också ge ett visst stöd för arbetet med vattentjänstplan i kommuner där VA-plan saknas.

---

2 Vattentjänstplan och annan kommunal planering

Detta är sannolikt inte sista gången som nya krav ställs på kommunernas planering av VA-försörjningen. God VA-planering bör utformas utifrån kommunernas eget behov och anpassas efterhand som nya behov uppstår samtidigt som olika myndighetskrav kan uppfyllas.

2.1 Översiktsplan

En viktig utgångspunkt för vattentjänstplanen är givetvis kommunens översiktsplan, som vägleder beslut om mark- och vattenanvändning. Den första versionen av vattentjänstplanen ska fastställas under år 2023 och bör därför utgå från gällande översiktsplan. Vattentjänstplanen ska samtidigt kunna utgöra ett planeringsunderlag i den rullande översiktsplanprocessen och vid kommande uppdateringar av översiktsplanen. Enligt 3 kap PBL ska kommunerna under den första halvan av perioden mellan två ordinarie val fastställa en så kallad planeringsstrategi med syfte att hålla översiktsplanen aktuell. Planeringsstrategin är ett lämpligt verktyg för att långsiktigt koppla vattentjänstplanen till översiktsplanen.

2.2 Kommunal VA-planering

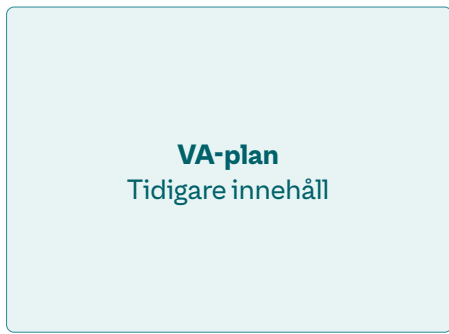
Vattentjänstplanen motsvarar till stora delar det som enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för 2022–2027 benämns VA-plan (kommunerna åtgärd 5). Detta är också uttalat i underlaget till riksdagens beslut.

Vattentjänstplanen ska dock vara föremål för samråd och ställas ut för granskning och därefter antas av kommunfullmäktige, som också ska pröva dess aktualitet minst vart fjärde år. Detta har inte varit ett krav enligt åtgärdsprogrammen.

En VA-plan som har utvecklats med stöd av vägledningen uppfyller troligen stora delar av kriterierna för en vattentjänstplan enligt de nya bestämmelserna men kan behöva kompletteras med vissa delar. Snarare än att upprätta en vattentjänstplan som ett helt nytt dokument kan kommunen utgå från VA-planen och därmed ta vara på det arbete som redan gjorts.

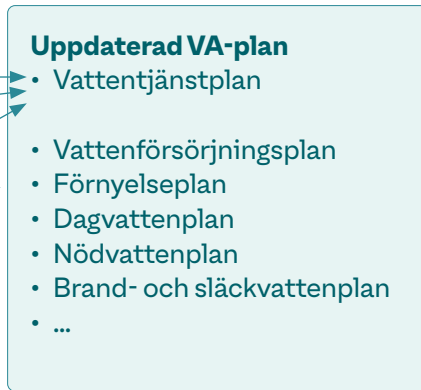
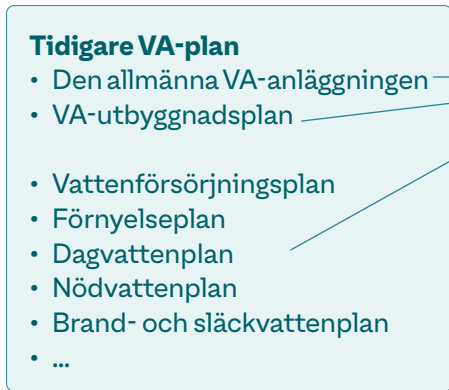
Kommunerna har utvecklat VA-planerna utifrån sina förutsättningar och behov, och de skiljer sig därför vad gäller omfattning och detaljeringsgrad. I vissa kommuner har VA-planen i sin helhet antagits i fullmäktige, medan andra kommuner har valt att endast anta en mer övergripande VA-policy eller motsvarande dokument. VA-planen kan då utgöras av en eller flera handlingsplaner på tjänstemannanivå.

Vattentjänstplanen ska enligt de nya bestämmelserna antas av kommunfullmäktige. I vissa fall kan VA-planen med fördel kompletteras så att den i sin helhet kan antas som vattentjänstplan, se exempel 1 nedan. Att planen inte är bindande kan underlätta för kommunfullmäktige att anta planen även då den innehåller detaljer som fullmäktige inte vill vara bunden av. Det bör dock övervägas om VA-planen i sin helhet är alltför detaljerad för att antas som vattentjänstplan. Samråds- och granskningsprocessen riskerar annars att bli alltför tidsödande. Det kan då vara mer lämpligt att låta vattentjänstplanen utgöra en del av VA-planen, se exempel 2. Vissa delar som har karaktär av tjänstemännens handlings- och åtgärdsplaner kan i så fall lämnas utanför vattentjänstplanen och ändå ingå i VA-planen.

Exempel 1

Vattentjänstplan ersätter VA-planen i sin helhet och kompletteras med nytt innehåll

Exempel 2

Vattentjänstplan ersätter delar av VA-planen och hämtar underlag från andra delar.

3 Arbetsprocess

6 a §: Det ska finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun. Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändring av en vattentjänstplan. Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster.

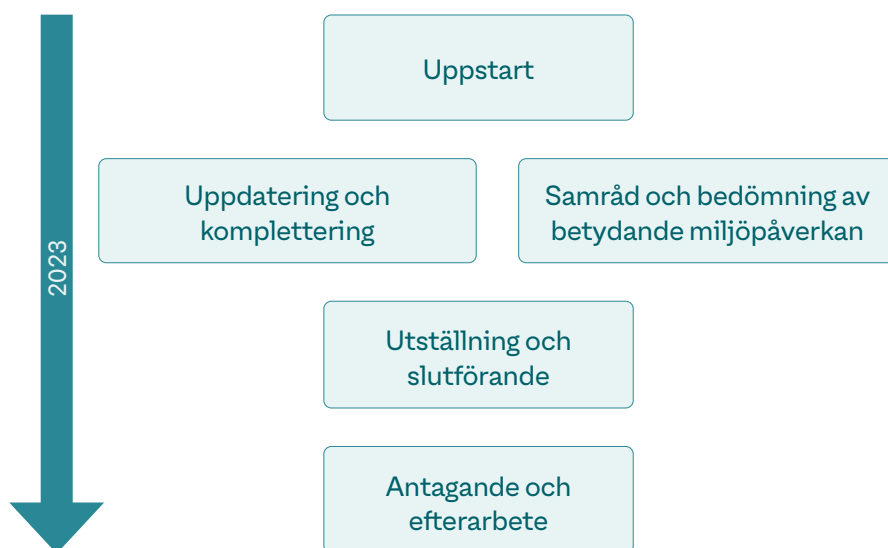
6 c,d §§: Utöver det förfarande som följer av bestämmelserna om strategiska miljöbedömningar av planer och program i 6 kap. miljöbalken ska kommunen innan den antar eller ändrar en vattentjänstplan

1. på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsägare och myndigheter som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen, och
2. ställa ut ett förslag till plan för granskning under minst fyra veckor. Kommunen ska informera om utställningen på sin anslagstavla före utställningstidens början. Informationen ska innehålla uppgift om förslaget huvudsakliga innebörd, var det ställs ut samt inom vilken tid och till vem synpunkter ska lämnas. Skyldigheten enligt första stycket 2 gäller inte förslag till ändring av en vattentjänstplan som endast berör ett fåtal fastighetsägare eller annars är av mindre betydelse.

Kommunen ska ta hänsyn till de synpunkter som kommer in under samrådet och granskningen

I HAV:s vägledning om kommunal VA-planering rekommenderas ett arbetssätt i fem steg: uppdrag → översikt → policy → plan → genomförande och uppföljning. Detta arbetssätt har många fördelar och kan till stora delar följas även vid komplettering av VA-planen utifrån kraven på en vattentjänstplan. Det är dock viktigt att inte fastna i något av stegen, och det är långt ifrån säkert att VA-översikten eller VA-policyn behöver uppdateras för att en vattentjänstplan ska kunna fastställas. En avgörande skillnad är kravet på samråd och granskning av vattentjänstplanen innan den antas eller ändras. Detta får givetvis betydelse för arbetsprocessen. Vägledning för detta saknas i HAV:s vägledning.

Om kommunen har tagit fram en VA-plan kan ett lämpligt arbetssätt för att tillgodose kraven för en vattentjänstplan se ut på följande sätt:

Steg 1: Uppstart

Säkerställ att det finns ett tydligt uppdrag att ta fram ett förslag till Vattentjänstplan enligt 6a § LAV och en ansvarig projektorganisation. Ta ställning till hur samrådsprocessen ska se ut, fastställ tidplanen (som kommer att vara mycket snäv) och anpassa ambitionsnivån efter denna. Identifiera befintliga dokument inom ramen för tidigare VA-planering och ta ställning till vilka delar som ska ingå i vattentjänstplanen. Bedöm om VA-översikt, VA-policy och andra dokument behöver uppdateras, men prioritera de delar som ska ingå i vattentjänstplanen.

Steg 2: Uppdatering och komplettering

I detta steg genomförs den uppdatering och komplettering av VA-planen som behövs, se avsnittet ”Vattentjänstplanen innehåll” nedan. I de flesta kommuner är behovet av komplettering inte så omfattande, men det beror givetvis på vad som ingår i VA-planen sedan tidigare. Störst fokus ligger sannolikt på VA-anläggningens funktion vid skyfall.

Steg 3: Samråd och bedömning av betydande miljöpåverkan

Så tidigt som möjligt i processen bör en bedömning göras av formerna för samrådet och huruvida en strategisk miljöbedömning är nödvändig. Som framgår av 6 c § vattentjänstlagen finns både generella samrådsregler för planer i 6 kap. miljöbalken om strategiska miljöbedömningar¹ och särskilda regler för vattentjänstplaner i vattentjänstlagen. Hur samrådet kring vattentjänstplanerna ska gå till har i mångt och mycket överlämnats till kommunen som har frihet att anpassa formerna till hur omfattande och komplext förslaget till vattentjänstplan är.

Enligt 6 kap. miljöbalken ska en strategisk miljöbedömning göras för planer som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan vilket bl.a. innebär särskilda krav på samråd. Huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas behöver i regel undersökas, se närmare om detta i Naturvårdsverkets vägledning om strategiska miljöbedömningar^[1]. I förarbetena till den nya regleringen om vattentjänstplaner har regeringen angett att eftersom kommunen har möjlighet att anpassa formerna för och omfattningen av samrådet enligt vattentjänstlagen bör ett undersökningssamråd och ett avgränsningssamråd kunna genomföras inom ramen för samrådet om planen med den samrådsrets som anges i 6 kap. miljöbalken.

För de vattentjänstplaner där bedömningen är att en betydande miljöpåverkan inte kan antas ska samråd ske med de fastighetsägare som har ett väsentligt intresse av planen (exempelvis sådana vars fastigheter är belägna inom eller i anslutning till områden där det vid ett framtida bestämmande av ett verksamhetsområde kan finnas olika tänkbara möjligheter att lösa va-frågorna), länsstyrelsen och eventuella andra myndigheter. Arbetet resulterar i ett förslag som ska ställas ut för granskning.

Steg 4: Utställning och slutförande

Medan förslaget till vattentjänstplan ställs ut för granskning bereds ärendet för beslut, sedan eventuella synpunkter har arbetats in.

Steg 5: Antagande och efterarbete

Vattentjänstplanen ska antas av fullmäktige men är inte bindande. Efter antagande ”städas” VA-planens dokument så att fortsatt ajourhållande och kommande prövning av aktualitet underlättas.

---

1 <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/miljobedomningar/strategisk-miljobedomning>

---

4 Vattentjänstplanens innehåll

Långsiktig planering

6b §: *En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses....*

Detta motsvaras till stora delar av det som ska ingå i en VA-plan enligt HAV:s vägledning, sid 29–32. Enligt vägledningen delas VA-planen naturligt in i två huvuddelar:

1. Den allmänna VA-försörjningen inom verksamhetsområdet
2. VA-försörjning utanför nuvarande verksamhetsområde

Den första delen, som avser den befintliga allmänna VA-anläggningen, kan beskrivas mer översiktligt i vattentjänstplanen än vad som ofta gjorts i kommunernas VA-planer. Fokus bör ligga på större förändringar, till exempel en ny vattentäkt eller planerad sammanslagning av flera försörjningsområden. Löpande planering för exempelvis förnyelse och beredskap bör omnämnas men behöver inte redovisas i detalj. Känslig information ska givetvis inte ingå.

Den andra delen enligt HAV:s vägledning avser områden som idag saknar allmän VA-försörjning. I många kommuner har detta utgjort den mest omfattande delen i VA-planen. Vattentjänstplanen omfattar dock endast planering för hur *behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses*. Detta motsvarar de delar som rör planering för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen utanför nuvarande verksamhetsområde. Bedömningen av vilka områden som i framtiden behöver allmän VA-försörjning kan dock behöva ses över med hänsyn till den nya bestämmelsen i tillägg till 6 § (se nedan).

I den mån VA-planen innehåller planering för fortsatt enskild VA-försörjning behöver detta inte ingå i vattentjänstplanen. I de flesta fall är detta en mycket liten del av en kommuns VA-plan.

För en mer utförlig genomgång av möjligt innehåll i VA-planen, se beskrivningar och checklistor till ovanstående avsnitt i HAV:s vägledning. De kan användas som stöd för arbetet med en vattentjänstplan men behöver alltså inte följas i alla detaljer.

Ökad belastning på grund av skyfall

6b § (forts): *En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.*

Enligt åtgärdsprogrammet ska en VA-plan även innefatta dagvattenhantering. Men en bedömning om vilka åtgärder som behöver vidtas med hänsyn till skyfall kommer för många kommuner att utgöra ett tillägg till den befintliga VA- eller dagvattenplanen. Bestämmelsen innebär inte att den allmänna VA-anläggningen ska dimensioneras för att avleda hela flödet vid skyfall, men dess funktion ska kunna upprätthållas på en rimlig nivå. Följande punkter bör ingå:

- ett förtydligande om vilka regnhändelser som ska betraktas som skyfall (*enligt SMHI minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut. Det motsvarar mellan 50 och 100 års återkomsttid*)
- en bedömning av hur vattenförsörjning samt bortledning av spillvatten och dagvatten riskerar att påverkas vid skyfall
- ett förtydligande om årlig sannolikhet (eller statistisk återkomsttid) för regnhändelser som ska ligga till grund för dimensionering av nya dagvattenledningar, till exempel enligt Svenskt Vatten P110, s 42

-
- enbedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska uppfylla funktionskraven vid skyfall (*exempel på åtgärder kan vara invalling av råvattenbrunnar, ytliga avrinningsvägar och bräddavlopp vid reningsverk*).

Förslag på åtgärder för att säkerställa dricksvattenförsörjningen vid skyfall och andra klimatrelaterade störningar återfinns i Handbok för klimatanpassad dricksvattenförsörjning, Livsmedelsverket 2019.

Många kommuner har gjort en bedömning av hur bebyggelse och samhällsviktig verksamhet riskerar att påverkas vid skyfall, vilket normalt ingår i en skyfallskartering, samt en tillhörande åtgärdsplan ("skyfallsplan"). Om detta är gjort kan det innehålla viktigt underlag för vattentjänstplanen. I avsaknad av mer detaljerat underlag kan länsstyrelsernas lågpunktskartering användas. En generell skyfallskartering och skyfallsplan innefattar många delar som inte berör den allmänna VA-anläggningen och ska då givetvis inte ingå i vattentjänstplanen. Men det kan finnas fördelar med att den tas fram i anslutning till denna.

Ändrad behovsbedömning i 6 § LAV

6 § (tillägg): *Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.*

Tillägget avser behovsbedömningen för ett område som helhet innan ett verksamhetsområde inrättas eller utökas. Det ger inte stöd för att enstaka fastigheter inom ett område ska undantas.

I HAV:s vägledning (Rapport 2014:1) sid 32–34 finns förslag till prioriteringsmodeller som kan användas för att bedöma behovet av en allmän VA-anläggning. En modell bygger på en sammanvägning mellan behov av åtgärder för en långsiktigt hållbar VA-försörjning i ett område och möjligheten att tillgodose behovet genom en allmän VA-anläggning. Enligt den nya bestämmelsen ska i denna bedömning även vägas in möjligheten att tillgodose behovet genom en godtagbar enskild VA-anläggning. I många kommuner har denna möjlighet redan vägts in, men i annat fall kan kommunens bedömning och därmed prioritering för framtida utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen behöva ses över.

I propositionen 2021/22:208 Vägar till hållbara vattentjänster, står att ändringarna syftar till att kommunen vid behovsbedömningen ska ta särskild hänsyn till förutsättningarna för att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Det tydliggörs genom ändringen att även om vattenförsörjning och avlopp behöver ordnas i ett större sammanhang kan detta behov under vissa förutsättningar tillgodoses genom en enskild anläggning. Ändringen syftar på så sätt också till att underlätta för bostadsbyggande på landsbygden.

Tillägget är inte avsett att ändra kommunens grundläggande ansvar för att ordna vattentjänster om det finns ett behov av att göra detta i ett större sammanhang, utan att ge utrymme för en flexiblere bedömning av hur behovet inom ett område kan tillgodoses. Därför bör det också vara kommunen som har ansvaret för att bedöma om det finns förutsättningar för att behovet kan tillgodoses genom en enskild anläggning i stället för genom en allmän anläggning.

Tillägget avser således behovsbedömningen för ett område som helhet. Om enstaka fastighetsägare kan visa att de bättre kan tillgodose behovet på annat sätt kan de enligt 24 § undantas från avgiftsskyldighet. Enligt rådande rättspraxis är det enbart i enstaka undantagsfall som en enskild spillvattenlösning har bedömts uppnå detta krav. Fastighetsägare som har egen brunn med bra vatten har dock ofta bedömts uppnå kraven.

Många frågor har redan uppstått om vilka förändringar som kommuner kommer att behöva göra i behovsbedömningen. Eftersom lagstiftningen inte ännu trätt i kraft kan vi inte ännu få ledning i domstolspraxis. Nedan följer Svenskt Vattens bedömning i några av de frågor som dykt upp från kommuner och VA-organisationer.

Om behovet av vattentjänster för ett område kan tillgodoses genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och för miljön, behöver området inte tas in i beslut om verksamhetsområde. Det skulle exempelvis kunna vara ett område som inte är omgivet av känslig miljö eller känsliga arter och där man utrett att miljö kvalitetsnormerna inte äventyras. I propositionen anges att för att nå en önskvärd vattenkvalitet kan det finnas situationer där det är tillräckligt med den rening som kan uppnås med enskilda anläggningar. Det är viktigt att påpeka att denna bedömning kan bli olika beroende på vilken vattentjänst som avses.

Bedömningen av om en enskild anläggning kan godtas måste avgöras utifrån lokala förhållanden. Effekterna av påverkan från enskilda anläggningar behöver analyseras. Bedömningen ska göras utifrån behovet av skydd för människors hälsa och miljön. Kommunens skyldighet enligt 5 kap. 3 § miljöbalken att se till att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs ska särskilt beaktas. Kommunen behöver alltså kunna visa att enskilda anläggningar är godtagbara i ett visst område. Det finns däremot inte något krav att behovet ska tillgodoses *bättre* genom den enskilda anläggningen.

Ändringen avser kommande bedömningar av behovet av allmänna vattentjänster. För befintliga verksamhetsområden har behovet redan prövats av kommunen. Tillägget om en flexiblare bedömning innebär därför inte någon omprövning av tidigare beslut om verksamhetsområde.

Lagändringen fråntar inte kommunen skyldigheten att tillhandahålla allmänna vattentjänster om sådant behov finns enligt LAV. Kommunen ska ta ställning till om en enskild anläggning ska godtas och behöver därför väga fördelarna med att godta enskilda anläggningar mot risken att utbyggnadsskyldigheten aktualiseras i efterhand på grund av att enskilda anläggningar inte sköts. I vattentjänstplanen bör därför en långsiktig bedömning göras.

Sammanfattningsvis syftar tillägget till att kommuner inte i onödan ska tvingas att bygga ut en allmän VA-anläggning och att områden med goda förutsättningar inte i onödan ska tvingas in i verksamhetsområde för en allmän anläggning. Det är fortsatt upp till kommunerna att utföra behovsbedömningarna utifrån sina egna lokala förutsättningar. Det blir här viktigt att ha en bra koll på kommunens VA-förutsättningar sett till människors hälsa, miljö och miljö kvalitetsnormer som nämnts. Det kommer att ta några år innan vi ser hur domstolarna slutligen behandlar ändringen och skarpare rekommendationer kan lämnas. Till dess kan arbetet underlättas genom rutiner för att dokumentera vilka bedömningar man gör av fastighetsägarnas förutsättningar att själva ordna VA-försörjning och vilka krav som i så fall ska ställas, samt dialog med tillsynsmyndigheten. Detta kan med fördel ske inom ramen för arbetet med kommunens vattentjänstplan.

Tillkännagivande

I samband med antagandet av de nya bestämmelserna riktade riksdagen också ett tillkännagivande, en uppmaning, till regeringen. Tillkännagivandet lyder:

Regeringen bör ta de fortsatta initiativ som krävs för att få till stånd en ordning som innebär att en fastighetsägare som har ett enskilt avlopp som uppfyller gällande miljö[-] och hälsokrav som utgångspunkt inte ska kunna påtvingas ett kommunalt avlopp.

Riksdagen valde att inte ta hänsyn till uppdragets uppmaning i utformningen av lagtexten, varför uppmaningen inte innefattas av de nya bestämmelserna.

Tillsvidare gäller bestämmelserna i 9 § om möjligheten att inskränka ett verksamhetsområde, i 12 § om rätten att ansluta en fastighet samt i 24 § om undantag från avgift om behovet kan tillgodoses bättre på annat sätt. Det som antyds i uppmaningen är Svenskt Vatten starkt emot då detta skulle kunna äventyra finansieringen av en allmän VA-anläggning om kravet för undantag enligt 24 § sänks.

---

5 Kort checklista

- Säkerställ att det finns ett uppdrag från kommunledningen eller i annat fall information till kommunledningen om arbetet med Vattentjänstplan enligt 6a § LAV
- Ta ställning till om en strategisk miljöbedömning behöver genomföras och bedöm tidsåtgång
- Upprätta tidplan med utrymme för samråd, granskning och beslutsprocess
- Kontakta länsstyrelsen och planera för samråd
- Ta ställning till vilka fastighetsägare som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen
- Klargör status i kommunens pågående översiktsplanering
- Identifiera gällande VA-plan med tillhörande dokument, om en sådan finns
  - Bedöm vilka delar i VA-planen som bör ingå i respektive utgöra underlag till vattentjänstplanen
  - Ta ställning till om det i VA-planen finns en behovsbedömning enligt 6§ LAV som behöver ses över
- Inhämta tillgänglig kunskap om hur den allmänna VA-anläggningen (V, S och D) riskerar att påverkas vid skyfall
- Bedöm vilka åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall
- Genomför samråd med berörda
- Utställning minst 4 veckor för granskning
- Hantering av granskningssynpunkter.

Bilaga

Bilaga

Ur Åtgärdsprogram för vatten 2021–2027 (beslutat av regeringen 2022-06-09)

Kommunerna, åtgärd 5: VA-plan inklusive dagvatten

Kommunerna ska upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljö- kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas. Denna ska bland annat innehålla:

- a. en beskrivning hur vattenförekomsternas status kan komma att påverkas av vatten- och avloppshanteringen i kommunen
- b. en riskanalys för de vattenförekomster som riskerar att inte följa miljö- kvalitetsnormerna. Samverkan ska ske med berörd länsstyrelse. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Ur Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (ändringar antagna 2022-06-22)

Följande bestämmelser tillkommer eller är ändrade i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och träder i kraft 1 januari 2023:

6 § Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befittlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen

3. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
4. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning.

Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Vattentjänstplan

6 a § Det ska finnas en aktuell vattentjänstplan i varje kommun. Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändring av en vattentjänstplan. Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster.

6 b § En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Planen är inte bindande.

6 c § Utöver det förfarande som följer av bestämmelserna om strategiska miljöbedömningar av planer och program i 6 kap. miljöbalken ska kommunen innan den antar eller ändrar en vattentjänstplan

1. på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsägare och myndigheter som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen, och
2. ställa ut ett förslag till plan för granskning under minst fyra veckor. Kommunen ska informera om utställningen på sin anslagstavla före utställningstidens början. Informationen ska innehålla uppgift om förslaget huvudsakliga innebörd, var det ställs ut samt inom vilken tid och till vem synpunkter ska lämnas. Skyldigheten enligt första stycket 2 gäller inte förslag till ändring av en vattentjänstplan som endast berör ett fåtal fastighetsägare eller annars är av mindre betydelse.

6 d § Kommunen ska ta hänsyn till de synpunkter som kommer in under samrådet och granskningen.

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten AB

POSTADRESS BOX 14057, 167 14 Bromma

BESÖKSADRESS Gustavslundsvägen 12, 167 51 Bromma

TELEFON 08-506 002 00

E-MAIL svensktvatten@svensktvatten.se

www.svensktvatten.se